

skrbljevanja ubozih, ki se bo brez dvoma prav tako slabo obnašalo, kakor krajna policija sploh. Česar kdo ne more, se tudi od njega tirjati ne sme. —

Da bode poduk o tej stvari popolnši, povemo prihodnjč še tudi ktero o tem, kako da se po krščanskih ravnilih ubožci preskrbljuje.

### Zastran obiskovanja ljudske šole.

Eden naših naročnikov nas vprašuje: ali se morejo otroci, ki so v hribih po 2 uri dalječ, siliti, da redoma v šolo hodijo in ali je prav in postavno, ako hoče krajni šolski svēt s kaznimi pokoriti stariše, ker otroci 2 uri dalječ v šolo ne morejo?

Na to odgovarjamo, da tako trdo postopanje kr. šol. svēta nikakor ni v smislu postave. V smislu novih šol. postav je, da otroci nad 1 uro dalječ v šolo naj ne hodijo. Tako veleva §. 59. postave od 14. maja 1869 zastran vstanovljenja šol, da se naj „šola napravi povsod v tacih krajih, kder v okolici ene ure in po 5letnem poprečnem številu nad 40 otrok biva, ki bi sicer nad eno uro dalječ v šolo hoditi morali.“ To je jasno kot beli dan; nad eno uro dalječ naj otroci v šolo ne hodijo; kder bi toraj veliko dalje v šolo imeli, se naj nova šola napravi, ako je v okolici ene ure in po petletnem poprečnem računu več ko 40 za šolo zrelih otrok. Toliko otrok je pa v hribih v okolici ene ure prav malo kde. Za hribovsko mladino kaže le nedeljska šola, v ktorej se, ako je v pravih rokah, otroci vsega dovolj naučē, kar je kmetu vedeti potrebno in koristno.

Res, da postava s kaznimi žuga, ako se šola zanemarja; pa postava govori le o neopravičeni zamudi. (§. 25. postave od 14. maja 1869; deželna postava od 4. febr. 1870 §. 32.) Opravičen ali veljaven izgovor pa imajo gotovo hribovski otroci, ki so po 2 uri dalječ od šole. Če pomislimo veljavne izgovore, ki jih postava od 20. avg. 1870 zastran šolske zamude našteva, imajo hribovski stariši še več zá se. Po §. 4. imajo stariši veljaven izgovor, ako njih otroci iz šole izostajajo:

- a) če so otroci bolani,
- b) če so stariši ali domači bolani, kateri očitno otroka za postrežbo doma potrebujejo;
- c) če je slabo vreme ter bi otroci na zdravju v nevarnost prišli;
- d) če so poti prehudi ali nepristopni.

Ko bi tudi zgoraj omenjene, jasne določbe zastran daljave v šolo v postavi ne bilo, morajo vendar tudi najliberalniši šolski očetje spoznati, da je posebno v zimskem času za zdravje hribovskih, po dve uri od šole oddaljenih, navadno slabo oblečenih otrok silno nevarno, ako se hočejo siliti, da po 4 ure pota v šolo in iz šole vsak dan napravijo! To je nečloveško in toraj krivično in nepostavno.

Naj se toraj dotični krajni šolski svēt nekoliko ohladi in uboge hribovske otroke in stariše pri miru pusti ter resno preudari, da imajo stariši prvo in nedotakljivo pravico do svojih otrok od Boga, pravico, katero morajo vsaj pametni sosedje in srenjčani tim bolj spoštovati, čim več jo šolska postava v mnogem oziru žali.

### Gospodarske stvari.

#### Proračun krme, klaje ali piče.

Pod tem naslovom razglašā profesor dr. Wilhelm v „Ldb.“ spis, kterega smo v poglavitnih potezah za „Gosp.“ bralce posneli, ker je stvar premisljka vredna.

Naši živinorejci pogostoma grešē, da več živine skoz zimo držē, nego je dobio in je redno preživiti morejo. Mnogi še bistvenih pogojev vspešne in hasnovite živinoreje ne poznajo. Dobiček, ki ga živina vrže, stoji do neke višine v ravni razmeri h krmi, ki jo živina dobiva. Da se mlada živina le slabo razvija in le po malem raste, da imajo krave le pičlo mleka, temu je glavni vzrok prepričla in preslaba krma ali klaja. Deset dobro rejnih živinčet vrže več dobička, nego pa dvajset slabo gleštanih in izstradanih repov. Dostikrat je živina konec zime tako shujšala in je toliko na svoji telesni teži zgubila, da prve tedne spomladi, ko pride zelena klaja ali paša, komaj po zimi zgubljeno meso zopet nabere in se nekoliko popravi. Gnoj od suhe živine te zgube ne nadomestuje, ker ga je malo in še ta ves pust in brez moči. In kar dobra poletna paša in klaja popravi, gre prihodnjo zimo zopet v zgubo in tako leto za letom. Vrh tega pa je gospodar spomladi dostikrat prisiljen živino, komaj da se pašnik nekoliko ozeleni, na pašo goniti. Prerana paša pa ovira na pašniku veselo rast in lastnik ima dvojno škodo: v hlevu na gnoju, ki se na potih in spašnikih raztepe, in na spašniku, ki se prerano oddrgne.

Morebiti pa kdo misli, da več živine več gnoja da. Pa ta misel je popolnoma kriva, ker ni gnojna množina odvisna od števila repov v hlevu, ampak v prvi vrsti od pokladane krme in nastlane stelje. Dobro rejena živina daja več in boljšega gnoja od izstradane in suhe.

Treba torej mnogovrstne škode se varovati in za časa skrbeti, da je napravljena krma z številom živine, ktero hočemo skoz zimo rediti, v pravi razmeri. Če se doma krme prepričlo pridela, treba je klaje prikupiti, postavim: tropin, otrobov, prge ali preš in druge, da se tako krmina množina s prezimovano živino v pravo razmero spravi.

Če hočemo zvediti, koliko živine da zameremo skoz zimo z vso narejeno krmo prerediti, si moramo to izrajtati ali krmin proračun napraviti, t. j. vso klajo, kolikor smo je pridelali,